पृष्ठस्तोत्रे विकल्पितबृहत्सोमव्यावृत्त्यर्थं रथन्तरनियमं विधत्ते। "रथन्तरꣳ साम भवति। ब्रह्मवर्चसं वै रथन्तरम्। ब्रह्मवर्चसमेवावरुन्धे" इति॥

होतरि कश्चिद्विधत्ते। "परिस्रजी होता भवति [१]। अरुणो मिर्म्मिरस्त्रिशुक्रः। एतद्वै ब्रह्मवर्चसस्य रूपम्। रूपेणैव ब्रह्मवर्चसमवरुन्धे" इति। 'परिस्रजी' खलतिः, शिरसि स्रगाकारेण परित एव केशाः न तु मध्य इत्यर्थः। 'अरुणः' सन्ध्यावर्णः, 'मिर्म्मिरः' पुनःपुनरतिवेगेन चक्षुर्मीलनयुक्तः, 'त्रिशुक्रः' त्रिषु वेदेषु शुद्धः, मातृवंशपितृवंशनिजाचारेषु वा शुद्धः, यत् 'एतत्', द्विजवेशस्य लक्षणं खलत्यादि, यच्च त्रिशुक्रत्वं तदुभयमपि 'ब्रह्मवर्चसस्वरूपम्',। अतस्तदनुकूलेन रूपेण 'ब्रह्मवर्चसं', प्राप्नोति॥

बृहस्पतिसवस्य उत्पत्तिविधिमुक्त्वा प्रयोगं विधत्ते। "बृहस्पतिरकामयत देवानां पुरोधां गच्छेयमिति। स एतं बृहस्पतिसवमपश्यत्। तमाहरत्। तेनायजत। ततो वै स देवानां पुरोधामगच्छत्। यः पुरोधाकामः स्यात्। स बृहस्पतिसवेन यजेत [२]। पुरोधामेव गच्छति" इति। बृहस्पतेः पुरोधां देवगुरुत्वलक्षणं मुख्यत्वं पौरोहित्यं वा॥

दक्षिणायां विशेषं विधत्ते। "तस्य प्रातःसवने सवने सन्नेषु नाराशꣳसेषु। एकादश दक्षिणा नीयन्ते। एकादश माध्यन्दिने सवने सन्नेषु नाराशꣳसेषु। एकादश तृतीयसवने सन्नेषु नाराशꣳसेषु। त्रयस्त्रिꣳशत्सम्पद्यन्ते। त्रयस्त्रिꣳशद्वै देवताः। देवता एवाव-